

Панченко О. І.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

ВИКОРИСТАННЯ МОДУЛЯЦІЇ У ПЕРЕКЛАДІ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ (НА МАТЕРІАЛІ ОПОВІДАННЯ А. КОНАН ДОЙЛЯ «СКАНДАЛ У БОГЕМІЇ»)

Створення якісного перекладу вимагає застосування тих чи тих перекладацьких трансформацій. Існує безліч класифікацій останніх, але трансформація модуляції є такою, що може вважатися «парасольковим» терміном для інших різноманітних трансформацій. Той факт, що різні науковці виділяють різну кількість прийомів перекладацьких перетворень, ще більше ускладнює створення єдиної класифікації. На нашу думку, перекладацькі трансформації за типологією Ж.-П. Віне та Ж. Дарбельне мають чітко структуровану й послідовну схему. Метою цієї роботи є розглянути різні типи модуляцій, співвіднести їх з іншими визначеннями трансформацій та проілюструвати прикладами з художнього тексту. Цей термін вперше використали Ж.-П. Віне та Ж. Дарбельне, які уналежнили цю трансформацію до технічних прийомів перекладу. Модуляція – це спосіб перекладу з використанням незначних змін значення або змін точки сприйняття залежно від контексту, один із чотирьох видів так званого вільного перекладу, до якого входять транспозиція, модуляція, еквівалентність та адаптація. У статті розглянуто 11 варіантів модуляції, які визначаються зазначеними авторами. Матеріалом послуговував переклад оповідання А. К. Дойля «Скандал у Богемії» за авторством М. Дмитренко та оригінальний твір «A Scandal in Bohemia». За нашими підрахунками, найбільшу кількість трансформації модуляції під час перекладу українською мовою з англійської, склала модуляція «Відношення причини та наслідку». Цей тип трапляється в 42% прикладів. Друге місце посідає модуляція, що позначає «різницю форми, види, використання» (28%). Модуляція типу «Від абстрактного до конкретного» склала 12%. «Різниця в чуттєвому сприйнятті» трапилася у 7% нашої вибірки. «Протилежний погляд на ситуацію» виявлено в 5%. Модуляція, що позначає «Частина і ціле», склала 4%. Останнє місце посідає модуляція на позначення засобу та результату а також різниці розмежувань і інтервалів (по 1% відповідно). На нашу думку, переважання типу модуляції «Відношення причини та наслідку» пов'язано з тим, що ця категорія допомагає перекладачу зберегти чітку структуру та логіку тексту, точно передати авторський задум та зробити текст більш зрозумілим для українського читача. Перспективу дослідження вбачаємо у порівнянні типів перекладацької модуляції з видами трансформацій за іншими класифікаціями.

Ключові слова: переклад, трансформація, модуляція, частини і ціле, причина та наслідок.

Постановка проблеми. Створення якісного перекладу вимагає застосування тих чи тих перекладацьких трансформацій. Існує безліч класифікацій останніх, але, на наш погляд, трансформація модуляції є такою, що може вважатися «парасольковим» терміном для інших різноманітних трансформацій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На думку М. Бейкер, модуляція надає тексту перекладу природного звучання, наприклад, ісп. *Te lo dejo* в англ. буквально означає «I leave it to you», але більш природно буде перекласти це як «You can have it» [1]. Проаналізувавши різні класифікації перекладацьких трансформацій, запропоновані вітчизняними та зарубіжними вченими (Дж. Кетфорд, О. Селіванова, О. Ребрій, О. Чередниченко,

Д. Фурт та ін.), можна зробити висновок про те, що в сучасному перекладознавстві досі немає єдиної типології перекладацьких трансформацій. Той факт, що різні науковці виділяють різну кількість прийомів перекладацьких перетворень, ще більше ускладнює створення єдиної класифікації. На нашу думку, перекладацькі трансформації за типологією Ж.-П. Віне та Ж. Дарбельне мають чітко структуровану й послідовну схему [2].

Постановка завдання. Метою цієї роботи є розглянути різні типи модуляцій, співвіднести їх з іншими визначеннями трансформацій та проілюструвати прикладами з художнього тексту.

Виклад основного матеріалу. Модуляція (modulation) – спосіб перекладу з використанням незначних змін значення або змін точки сприй-

няття залежно від контексту. Модуляція – один із чотирьох видів так званого вільного (*oblique/free*) перекладу, до якого входять: транспозиція, модуляція, еквівалентність та адаптація [2, с. 88]. Цей термін вперше використали Ж.-П. Віне та Ж. Дарбельне, які уналежнили цю трансформацію до технічних прийомів перекладу і визначили як «... варіювання повідомлення, чого можна досягти, змінивши точку зору». Ми розглянемо одинадцять варіантів модуляції, які визначаються у зазначеній роботі [2, с. 89–90]. Матеріалом послуговував переклад оповідання А. К. Дойля «Скандал у Богемії» за авторством М. Дмитренко [3] та оригінальний твір «A Scandal in Bohemia» [4].

Розглянемо низку прикладів.

Оригінал	Переклад
To Sherlock Holmes she is always the woman .	Для Шерлока Холмса вона завжди залишалася «цією жінкою».

За типологією Ж.-П. Віне і Ж. Дарбельне, слово *залишалася* є модуляцією, оскільки тут змінюється точка зору, пов'язана з часом, адже в англійській дієслово-зв'язка *is* застосовується в теперішньому часі (*вона залишається* → *вона залишалася*). Говорячи про тип модуляції, можемо сказати, що вона належить до «різниці в чуттєвому сприйнятті». Це пояснюється тим, що в українському варіанті словосполучення «Ця Жінка» підкреслює особливе ставлення Шерлока Холмса до неї. В оригіналі це значення втрачається, оскільки слово “*woman*” є універсальним.

Оригінал	Переклад
I have seldom heard him mention her under any other name	Я рідко чув, щоб він називав її будь-яким іншим ім'ям.

У цьому реченні модуляція *називав* ← *mention*. У цьому випадку буквальний переклад *здадував* (що в українській мові має абстрактне значення «відтворювати в пам'яті») замінюється на більш конкретне, тобто має місце конкретизація.

Оригінал	Переклад
In his eyes she eclipses and predominates the whole of her sex.	У його очах вона затмарювала всіх представниць своєї статі.

У цьому реченні ми бачимо два перетворення методом модуляції: *затмарювала* ← *eclipses*, *predominates* ← *представниць*. У першому випадку змінюється точка зору на час; у другому відбувається необхідна у цьому випадку зміна категорії мислення, пов'язана з абстрактним поняттям

статі. Щоб уникнути стилістичної помилки, перекладачеві в другому випадку довелося змінити точку зору, персоніфікувавши абстрактне поняття статі додаванням *представниць*. Отже, переклад цього речення уналежнюємо до різновиду «Від абстрактного до конкретного».

Оригінал	Переклад
He was, I take it , the most perfect reasoning and observing machine that the world has seen, but as a lover he would have placed himself in a false position .	На мою думку , він був найдосконалішою мислячою і спостережливою машиною, яку коли-небудь бачив світ; але в якості закоханого він опинився б не на своєму місці .

За типологією Ж.-П. Віне і Ж. Дарбельне, чотири перетворення є модуляцією: *на мою думку* ← *I take it*, *закоханій* ← *lover*, *не на своєму місці* ← *false position*, *опинився* ← *placed himself*. У кожному з прикладів змінюється точка зору: *I take it* (*я так розумію*), *тобто по-моєму*, *на мою думку*; *lover* (*коханець*), з іншого боку, може не тільки бути коханим кимось, а й любити іншого (бути закоханим); *false position* (*помилкове становище*) означає незручне становище, що, по суті, і означає бути не на своєму місці; *placed himself* (*поставив себе*), тобто в підсумку *опинився*. За класифікацією, це речення за типами модуляції уналежнюємо до різновиду «Протилежний погляд на ситуацію».

Оригінал	Переклад
They were admirable things for the observer —excellent for drawing the veil from men's motives and actions.	Ніжні почуття були в його очах чудовим об'єктом для спостереження , чудовим засобом зірвати покрив з людських спонукань і справ.

У цьому реченні *для спостереження* ← *for the observer* є модуляцією. Спостерігаємо «Різницю форми». Якщо чудовий об'єкт *для спостерігача*, то, з іншого боку, це чудовий об'єкт *для спостереження*.

Оригінал	Переклад
But for the trained reasoner to admit such intrusions into his own delicate and finely adjusted temperament was to introduce a distracting factor which might throw a doubt upon all his mental results .	Але для витонченого мислителя допустити таке вторгнення почуття у свій витончений і чудово налагоджений внутрішній світ означало б внести туди сум'яття , яке звело б нанівець усі завоювання його думки.

У цьому прикладі спостерігаємо п'ять перетворень методом модуляції: *витончений* ← *trained*, *внутрішній світ* ← *temperament*, *сум'яття* ← *distracting factor*, *звело б нанівець* ← *throw a doubt upon*, *завоювання* ← *results*. Якщо подивитися на слово *тренований* з іншого боку, то воно аналогічне слову *витончений* (одне зі значень якого – чудово розвинений). *Темперамент*, по суті, є частиною внутрішнього світу людини. Зазначені модуляції є «різницею в чуттєвому сприйнятті». Відволікаючий чинник може викликати *сум'яття*; результати можливі лише завдяки *завоюванню*; а якщо чийсь висновки піддаються сумніву, то вони можуть стати марними (це зведе їх *нанівець*). Тут спостерігаємо «Відношення причини та наслідку».

Оригінал	Переклад
Grit in a sensitive instrument, or a crack in one of his own high-power lenses , would not be more disturbing than a strong emotion in a nature such as his.	Піщинка, що потрапила в чутливий інструмент, або тріщина в одній із його могутніх лінз – ось що таке була б любов для такої людини , як Холмс.

За аналізованою типологією спостерігаємо шість перетворень: *потрапила, піщинка* ← *grit*, *могутніх* ← *high-power*, *ось що таке* ← *wouldn't be more disturbing*, *любов* ← *strong emotion*, *для такої людини* ← *in a nature such as*. *Та, що потрапила* можна називати модуляцією, оскільки змінюється точка зору на піщинку: раз вона перебуває в чутливому інструменті, значить вона туди потрапила («відношення причини та наслідку»).

Оригінал	Переклад
and occupied his immense faculties and extraordinary powers of observation in following out those clues, and clearing up those mysteries which had been abandoned as hopeless by the official police	Він віддавав свої величезні здібності та надзвичайний дар спостережливості пошукам ниток до з'ясування тих таємниць, які офіційною поліцією були визнані незбагненими .

Спостерігаємо чотири перетворення: *віддавав* ← *occupied*, *дар* ← *powers*, *пошукам* ← *following* (модуляція і транспозиція дієслова іменником), *визнані незбагненими* ← *abandoned as hopeless*. Усі модуляції належать до категорії «Відношення причини та наслідку».

У наступному реченні знаходимо вісім перетворень: *до мене доходили* ← *I heard*, *чутки* ← *account*, *загадкову* ← *singular*, *виконане ним* ←

which he had accomplished. *До мене доходили* ← *I heard* (заміна наслідку причиною) належить до категорії «Відношення причини та наслідку». *Чутки* ← *account* (заміна і конкретизація з урахуванням контексту *vague*) – «Різниця форми».

Загадкову ← *singular* (заміна наслідку причиною: трагедія незвичайна через свою загадковість). *Виконане ним* ← *which he had accomplished* (заміна основи, «Різниця форми»).

From time to time I heard some vague account of his doings: of his summons to Odessa in the case of the Treppoff murder, of his clearing up of the singular tragedy of the Atkinson brothers at Trincomalee, and finally of the mission which he had accomplished so delicately and successfully for the reigning family of Holland	Час від часу до мене доходили смутні чутки про його справи: про те, що його викликали в Одесу у зв'язку з убивством Трепова, про те, що йому вдалося пролити світло на загадкову трагедію братів Аткінсон у Трінкомалі, і, нарешті, про доручення голландського королівського дому, виконане ним винятково тонко і вдало.
---	---

Оригінал	Переклад
Beyond these signs of his activity, however, which I merely shared with all the readers of the daily press, I knew little of my former friend and companion.	Однак, крім цих відомостей про його діяльності, які я так само, як і всі читачі, черпав із газет , я мало знав про мого колишнього друга і товариша.

Якщо доктор Вотсон поділяв *інформацію з іншими читачами преси*, то, подивившись на ситуацію під іншим кутом, можна сказати, що він черпав відомості з газет. Отже, цей вид модуляції уналежнюємо до типу «Від абстрактного до конкретного».

Оригінал	Переклад
One night – it was on the twentieth of March, 1888 – I was returning from a journey to a patient (for I had now returned to civil practice), when my way led me through Baker Street.	Одного разу вночі – це було 20 березня 1888 року – я повертався від пацієнта (оскільки тепер я знову зайнявся приватною практикою), і мій шлях привів мене на Бейкер-стріт.

За типологією Ж.-П. Віне і Ж. Дарбельне спостерігаємо п'ять перетворень модуляції: *зайнявся* ← *returned*, *civil* → *приватна*, *від пацієнта* ← *a journey to a patient*. У прикладі *зайнявся* ← *returned*, спостерігаємо заміну роду, отже ця модуляція належить до типу «Різниця форми». Цікаво,

що тут уперше явно перетинаються модуляція та вилучення (*a journey to a patient*). Причиною тому найімовірніше те, що до цього у вилученні не відбувалося зміни точки зору. Тут же інша ситуація: якщо доктор Вотсон повертався після подорожі до пацієнта, значить, іншими словами, він повертався від пацієнта («Протилежний погляд на ситуацію»).

Оригінал	Переклад
As I passed the well-remembered door, which must always be associated in my mind with my wooing , and with the dark incidents of the Study in Scarlet, I was seized with a keen desire to see Holmes again, and to know how he was employing his extraordinary powers .	Коли я проходив повз добре знайомих дверей, які в моєму розумі назавжди пов'язана зі спогадом про час мого сватання і з похмурими подіями «Етюду в багряних тонах», мене охопило гостре бажання знову побачити Холмса і дізнатися, над якими проблемами нині працює його чудовий розум .

За типологією, маємо п'ять перетворень: *добре знайомих* ← *wellremembered*, *спогадом про час мого сватання* ← *with my wooing*, *над якими нині проблемами працює* ← *how he was employing*, *розум* ← *powers*, *мене охопило* ← *I was seized*. У лексичної одиниці *добре знайомих* ← *wellremembered* спостерігаємо заміну причини наслідком: добре знакома через те, що добре її пам'ятаю. Ця модуляція належить до категорії «Відношення причини та наслідку». *Спогадом про час мого сватання* ← *with my wooing* – модуляція, виражена різницею форми. *Над якими нині проблемами працює* ← *how he was employing* – модуляція, виражена заміною наслідку причиною: його розум зайнятий (*employed*) через те, що він працює над певними проблемами. Цю модуляцію уналежнюємо до категорії «Відношення причини та наслідку».

Оригінал	Переклад
His rooms were brilliantly lit, and, even as I looked up , I saw his tall, spare figure pass twice in a dark silhouette against the blind	Його вікна були яскраво освітлені, і, подивившись угору , я побачив його високу, худорляву фігуру, яка двічі темним силуетом промайнула на опущеній шторі.

У цьому прикладі бачимо три перетворення: *вікна* ← *rooms*, *промайнула* ← *pass*, *подивившись угору* ← *even as I looked up*. У перекладі *вікна* ← *rooms*, бачимо заміну причини наслідком: його вікна були освітлені через те, що горіло світло в кімнатах). *Подивившись угору* ← *even as I looked up* – різниця форми; *промайнула* ← *pass* («від

абстрактного до конкретного»; пройшла – більш загальне поняття, ніж ніж промайнула).

Оригінал	Переклад
He was pacing the room swiftly, eagerly , with his head sunk upon his chest and his hands clasped behind him .	Він швидко, стрімко ходив кімнатою, низько опустивши голову і заклавши за спину руки.

У цьому прикладі спостерігаємо чотири перетворення: *стрімко* ← *eagerly*, *низько опустивши голову* ← *head sunk upon his chest*, *за спину* ← *behind him*, *заклавши* ← *clasped*. *Стрімко* ← *eagerly* (заміна причини на наслідок: раз він ходив нетерпляче і з завзяттям (*eagerly*), значить його ходьбу можна було б назвати стрімкою). Цю трансформацію модуляції уналежнюємо до «Відношення причини та наслідку». *Низько опустивши голову* ← *head sunk upon his chest* (просто опустивши голову, а не поклавши голову на груди). У цьому випадку модуляція належить до «Від абстрактного до конкретного». *Заклавши за спину руки* ← *hands clasped behind him* (заклавши, а не стиснувши в замок). Також класифікуємо цей тип модуляції як «Від абстрактного до конкретного».

Оригінал	Переклад
To me, who knew his every mood and habit, his attitude and manner told their own story .	Я, знаючий усі його настрої і звички, його ходьба з кута в кут і весь його зовнішній вигляд говорили багато про що .

Спостерігаємо п'ять перетворень: *ходьба з кута в кут* ← *attitude*, *весь його зовнішній вигляд* ← *manner*, *усі* ← *every*, *говорили багато про що* ← *told their own story*, *знаючий* ← *who knew*. Розглянемо ці модуляції відповідно класифікації: *знаючий* ← *who knew* (заміна складного речення простим, а отже, відбувається «Різниця форми»), *усі* ← *every* (заміна причини наслідком: знав усі звички, оскільки знав кожну. Уналежнюємо до групи «Відношення причини та наслідку»), *ходьба з кута в кут* ← *attitude* (конкретизація, «Різниця форми»), *говорили багато про що* ← *told their own story* (заміна причини наслідком: говорили багато про що, оскільки розповідали свою історію; «Відношення причини та наслідку»), *весь його зовнішній вигляд* ← *manner* («Від абстрактного до конкретного»: більш конкретна манера поведінки замінюється більш широким описом зовнішнього вигляду, до якого входять і манера поводитися, і одяг, і все інше).

Оригінал	Переклад
He was at work again.	Він знову взявся за роботу.

У цьому реченні бачимо одне перетворення: *взявся* ← *was* (модуляція). Змінюємо точку зору: раз він знову був за роботою, значить, іншими словами, він знову за неї взявся («Відношення причини та наслідку»).

Оригінал	Переклад
He had risen out of his drug-created dreams and was hot upon the scent of some new problem .	Він струсив із себе нав'язні наркотиками туманні мрії і розплутував нитки якоїсь нової загадки.

Бачимо чотири перетворення: *струсив із себе* ← *had risen out* (модуляція), *розплутував нитки* ← *was hot upon the scent* (модуляція), *загадки* ← *problem* (модуляція), *нав'язні* ← *created* (модуляція). Розглянемо більш детально кожну модуляцію: *струсив із себе* ← *had risen out* («Відношення причини та наслідку»: він вибрався/звільнився від мрій через те, що зміг ці мрії із себе струсити), *нав'язні* ← *created* (конкретизація слова *created* виходячи з контексту; «Зміна форми»), *розплутував нитки* ← *was hot upon the scent* («Відношення причини та наслідку»: *hot upon* можна перекласти як бути зацікавленим; тобто він розплутував нитки нової проблеми з причини того, що був у ній зацікавлений), *загадка* ← *problem* (конкретизація, «Зміна форми»).

Оригінал	Переклад
I rang the bell and was shown up to the chamber which had formerly been in part my own.	Я подзвонив, і мене провели в кімнату, яка колись була частково і моєю.

У цьому реченні два перетворення: *я подзвонив* ← *I rang the bell* («Різниця форми»), *мене провели* ← *I was shown up* («Різниця форми»).

Оригінал	Переклад
His manner was not effusive.	Він зустрів мене без захоплених виливів.

За типологією Ж.-П. Віне і Ж. Дарбельне, усе речення можна назвати модуляцією. Його поведінка не була нестриманою → іншими словами → без будь-яких захоплених виливів. Все речення можна вважати відношенням причини та наслідку.

Висновки. За нашими підрахунками, найбільшу кількість трансформації модуляції під час перекладу української мовою з англійської (яка трапляється у перекладі твору А.К. Дойля «Скандал у Богемії»), склала модуляція «Відношення причини та наслідку». Цей тип модуляції трапляється в 42% прикладів. Друге місце посідає модуляція, що позначає «різницю форми, види, використання», що склало 28%. Модуляція типу «Від абстрактного до конкретного» склала 12%. «Різниця в чуттєвому сприйнятті» траплялася у 7% нашої вибірки. «Протилежний погляд на ситуацію» виявлено в 5%. Модуляція, що позначає «Частина і ціле» в досліджуваному матеріалі склала 4%. Останнє місце в дослідженому матеріалі посідає модуляція на позначення засобу та результату а також різниці розмежувань і інтервалів. Зазначені трансформації складають найменшу кількість (по 1% відповідно). На нашу думку, переважання типу модуляції «Відношення причини та наслідку» пов'язано з тим, що ця категорія відіграє важливу роль у перекладі, адже вона допомагає перекладачу зберегти чітку структуру та логіку тексту, точно передати авторський задум та зробити текст більш зрозумілим для українського читача. Перспективу дослідження ми вбачаємо у порівнянні типів перекладацької модуляції з видами трансформацій за іншими класифікаціями.

Список літератури:

1. Baker M. In other words: A coursebook on translation. L.; N.Y., 1992.
2. Vinay J.-P., Darbelnet J. Comparative stylistics of French and English: A methodology for translation / Transl. a. ed. by Sager J.C., Hamel M.-J. – Amsterdam; Philadelphia, 1995. P. 89–90.
3. Артур Конан Дойл. Скандал у Богемії. Пер. Микола Дмитренко. К.: Дніпро, 2001. 220 с. URL: http://www.ae-lib.org.ua/texts/doyle_the_adventures_of_sherlock_holmes_ua.htm. (дата звернення : 25.01.2024).
4. Doyle A. C. A Scandal in Bohemia. URL : <https://cutt.ly/Wnk1XxG> (дата звернення : 25.01.2024)

Panchenko O. I. MODULATION IN TRANSLATION OF ARTISTIC TEXT (BASED ON “SCANDAL IN BOHEMIA” BY A. CONAN DOYLE)

Creating a high-quality translation requires the use of certain translation transformations. There are many classifications of the latter, but the modulation transformation is one that can be considered an “umbrella” term for a variety of other transformations. The fact that different scientists distinguish different methods of translational transformations makes it even more difficult to create a single classification. In our opinion, translation transformations according to the typology of J.-P. Vinet and J. Darbelnet have a clearly structured and consistent scheme. The purpose of this paper is to consider different types of modulations, correlate

them with other definitions of transformations, and illustrate with examples from literary texts. This term was first used by J.-P. Vinet and J. Darbelnet, who attributed this transformation to the technical techniques of translation. Modulation is a method of translation which uses slight changes in meaning or changes in the point of perception depending on the context, one of the four types of so-called free translation, which include transposition, modulation, equivalence, and adaptation. The article discusses 11 modulation options, which are defined in the mentioned work. The material was the translation of A. K. Doyle's story "Scandal in Bohemia" by M. Dmytrenko and the original work "A Scandal in Bohemia". According to our calculations, the modulation "Relation of cause and effect" accounted for the largest number of modulation transformations during translation from English to Ukrainian. This type of modulation occurs in 42% of examples. The second place is occupied by modulation, which means "difference of form, types, use" (28%). Modulation of the type "From abstract to concrete" was 12%. "Difference in sensory perception" occurred in 7% of our sample. "The opposite view of the situation" was found in 5%. The modulation representing "Part and Whole" was 4%. The last place is occupied by the modulation for marking the means and the result, as well as the difference of demarcations and intervals (1% each, respectively). In our opinion, the predominance of the modulation type "Relation of cause and effect" is due to the fact that this category plays an important role in translation, because it helps the translator to preserve the clear structure and logic of the text, accurately convey the author's intention and make the text more understandable for the Ukrainian the reader. We can see the perspective of the research in the comparison of types of translational modulation with types of transformations according to other classifications.

Key words: translation, transformation, modulation, parts and whole, cause and effect.